

Verbetering van de vooruitzichten van ontheemden in eerste opvang- en doorreislanden buiten de EU

Two-pager

De two-pagers van EMN Nederland vergelijken de Nederlandse onderzoeksresultaten van EMN-onderzoeken met die van andere EU-lidstaten en waarnemende landen van het EMN.

1| Nationale strategieën en beleid

Nederland

Het Nederlandse beleid richt zich op opvang in de regio voor vluchtelingen, binnenlandse **ontheemden** en ontvangende gemeenschappen. Met dit beleid wil Nederland:

1. de druk op opvanglanden verlichten
2. de zelfredzaamheid van ontheemden vergroten
3. bijdragen aan het Nederlandse beleid voor migratiebeheer, waaronder het terugdringen van doormigratie

Dit beleid is geïntegreerd in zowel het Nederlandse beleid voor internationale samenwerking als het Nederlandse migratiebeleid. De eerste twee punten sluiten aan bij de doelen van het Global Compact on Refugees (GCR, 2018) van de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR. Nederland werkt aan opvang in de regio door:

- het *Prospects* partnership (zie onderstaand);
- investeringen in lokale NGO's;
- het *Global Concessional Finance Facility* (GCFF) van de Wereldbank.

Andere landen

Net als Nederland besteedt meer dan de helft van de aan het onderzoek deelnemende landen (AT, BE, BG, CZ, ES, FI, FR, HU, IE, **NL**, SK) in haar beleidsvorming aandacht aan het verbeteren van de vooruitzichten van ontheemden in de landen van eerste opvang en doorreis buiten de EU. Nederland is een van de 4 landen (BE, CZ, DE, **NL**) met een strategie of beleid dat hoofdzakelijk hieraan is gewijd. De strategieën en het beleid van deze vier landen zijn vaak gekoppeld aan bredere internationale overeenkomsten en doelen, zoals het GCR (BE, CZ, DE, **NL**), de *Sustainable Development Goals* (BE, **NL**) en het nieuwe Migratie- en asielpact van de EU (BE, CZ). Ook zijn deze landen gericht op het voorkomen van verdere verplaatsingen, het beschermen en bevorderen van de mensenrechten en het vergroten van de veerkracht van ontheemden.

In de andere landen die aandacht aan dit thema besteden (AT, BG, ES, FI, FR, HU, IE, SK) maakt het verbeteren van de vooruitzichten van ontheemden deel uit van hun bredere nationale ontwikkelings- en/of migratiestrategieën of – beleid. Acht aan het onderzoek deelnemende landen (CY, EE,

EMN-onderzoek

'Enhancing the prospects of displaced populations in non-EU first reception and transit countries', februari 2023

Onderzoeksvraag

Hebben EU-lidstaten en de waarnemende landen van het EMN beleid voor het verbeteren van de vooruitzichten van ontheemden in eerste opvang- en doorreislanden buiten de EU?

Deelnemende landen

Oostenrijk (AT), België (BE), Bulgarije (BG), Cyprus (CY), Tsjechië (CZ), Duitsland (DE), Estland (EE), Griekenland (EL), Spanje (ES), Finland (FI), Frankrijk (FR), Hongarije (HU), Ierland (IE), Litouwen (LT), Luxemburg (LU), Letland (LV), Nederland (NL), Polen (PL), Slovenië (SI), Slowakije (SK)

EL, LT, LU, LV, PL, SI) verwijzen in geen van hun nationale strategieën of beleid specifiek naar de verbeteringen van de vooruitzichten van ontheemden.

2| Initiatieven

Veertien van de aan het onderzoek deelnemende landen (AT, BE, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, HU, IE, LV, **NL**, PL, SK) financieren initiatieven om de vooruitzichten van ontheemden in landen van eerste opvang en doorreis buiten de EU te verbeteren, of voeren deze uit. Dit gebeurt in samenwerking met verschillende soorten partners, bijvoorbeeld lokale ngo's, nationale ngo's, internationale organisaties, de Verenigde Naties en nationale en lokale autoriteiten.

Nederland: Prospect Partnership

In 2019 lanceerde Nederland het initiatief *Prospect partnership*, dat voorziet in financiering voor de lange termijn van gezamenlijke interventies die een brug slaan tussen humanitaire hulp en internationale samenwerking. Dit initiatief werkt aan een ontwikkelingsgerichte aanpak van de opvang van ontheemden in de regio, waarbij (lokale) overheden, de private sector en andere relevante (internationale) actoren samenwerken om tot effectieve en duurzame oplossingen te komen. Specifiek is dit initiatief erop gericht ontheemde bevolkingsgroepen te ondersteunen bij het

opbouwen van een nieuw leven in hun gastland in de regio van herkomst, maar ook om (kwetsbare) gastgemeenschappen in de doellanden te ondersteunen en sociale samenhang tussen ontheemde bevolkingsgroepen en gastgemeenschappen te creëren. Deze doelstellingen worden verwezenlijkt door de financiering van verschillende programma's en projecten die bescherming, onderwijs, vaardigheden en werkgelegenheid bieden aan ontheemden en hun gastgemeenschappen.

Nederland en andere landen

Daarnaast hebben ook andere EU-lidstaten initiatieven voor het faciliteren van onderwijs en beroepsopleidingen (AT, BE, DE, EE, FR, **NL**, SK), het vergroten van arbeidskansen en voedselzekerheid, het verlenen van steun voor levensonderhoud (BE, CY, CZ, DE, ES, IE, **NL**, SK) en psychosociale ondersteuning (DE, EE, FR, **NL**).

3| Doeltreffende benaderingen om vooruitzichten te verbeteren

Nederland noemde als succesvolle voorbeelden:

- het volgen van een humanitaire ontwikkelings- en vredesgerichte aanpak;
- het geven van training/onderwijs aan ontheemden om kansen op de arbeidsmarkt te vergroten;
- het toepassen van specifiek beleid om het succes van partnerschappen te vergroten, zoals een betere afstemming van de belangen van de donoren op die van de gastlanden en het verder bevorderen van de samenwerking in het kader van de GCR;
- het werken binnen een breed consortium van internationale partners (*International Classification of Functioning, Disability and Health, International Labour Organization, United Nations High Commissioner for Refugees, United Nations International Children's Emergency Fund en World Bank*);
- de meerjarige en flexibele aard van de financiering, die langetermijninvesteringen en duurzame samenwerking met verschillende lokale, gouvernementele en niet-gouvernementele actoren mogelijk maakt;
- het betrekken van de gastbevolking bij het ontwikkelen van de initiatieven.

Naast Nederland benoemden ook andere lidstaten het volgen van een humanitaire, ontwikkelings- en vredesgerichte aanpak (BE, IE, SK), het verstrekken van een meerjarige, flexibele en voorspelbare financiering (CZ, DE, IE) en het betrekken van de gastbevolking bij het ontwikkelen van de initiatieven (AT, BE, CZ, DE, IE) als doeltreffende benaderingen.

4| Belangrijkste uitdagingen voor een succesvolle uitvoering

Nederland

Nederland benoemde als belangrijkste uitdagingen de moeilijke sociaaleconomische omstandigheden in eerste opvang- en doorreislanden buiten de EU, wet- en regelgeving die de toegang van ontheemden tot bijvoorbeeld de arbeidsmarkt in het gastland beperkt, belangenconflicten tussen regeringen van gastlanden en donoren en de gevolgen van de Covid-19-pandemie. Daarnaast gaf Nederland aan dat de relatie tussen donor- en gastlanden een uitdaging kan zijn als de onderlinge belangen uiteenlopen, evenals het samenwerken met lokale ngo's.

Andere landen

Net als Nederland noemde Duitsland de moeilijke sociaaleconomische omstandigheden en wettelijke beperkingen als belangrijke uitdagingen. Ierland noemde de inconsequente betrokkenheid van de bij programmering betrokken maatschappelijke organisaties en Slowakije onveilige situaties en logistieke beperkingen ter plaatse.

©EMN Nederland, april 2023